

Suomen Rehtorit ry
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
www.surefire.fi

Asia: Lausuntopyyntö romanikielen elvytysohjelman luonnoksesta

Viite: OPH-3457-2022

Suomen Rehtorit ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto romanikielen elvytysohjelmasta. Lausuntonamme esitämme seuraavaa:

Romanikielen elvytysohjelman tukeminen koulujen ja oppilaitosten taholta on erittäin haastavaa. Romanikielen taitajat, romanilapset ja –nuoret ovat jakaantuneet maantieteellisesti ympäri Suomen, jolloin he eivät muodosta alueellista verkostoa ja opetuksen järjestäminen kokoamalla oppilaita yhteiselle oppitunnille ei ole mahdollista.

Perusopetuksen oman äidinkielen opetus on malli, jolla maahanmuuttajataustaiset oppilaat saadaan oman äidinkielen opetuksen piiriin. Se soveltuu romanikieleen osin huonosti, koska romanikieltä kotona puhuvien määrä opetuksessa on muita kieliryhmiä pienempi todennäköisesti kaikissa maamme kunnissa. Yksittäisten opetuksen järjestäjien on mahdotonta löytää romanikielen opettajia omalta paikkakunnalta ja saada opetusryhmä riittävän suureksi, jotta opetus olisi taloudellisesti mielekästä. Kuitenkin romanikieli olisi luontevaa rinnastaa nimenomaan oman äidinkielen opetuksen malliin. Opetusta tarjottaisiin tuntijaon mukaisten oppituntien ulkopuolella ja siinä hyödynnettäisiin tarvittaessa myös etäopetusta kaikkien lasten ja nuorten tavoittamiseksi. Toki opetuksen järjestämiseen liittyy myös ongelmia liittyen ajankäyttöön ja etäopetukseen.

Opiskelun järjestäminen valtakunnallisena etäopetuksena esim. Opetushallituksen toimeenpanemana (vrt. saamen kielen opetus) olisi ainoa mahdollisuus tavoittaa kouluikäiset lapset ja nuoret koko maamme alueella. Tällöin opetussuunnitelman noudattaminen olisi systemaattista ja opetuksen laatu yhtenäistä kaikille kielen oppijoille. Ratkaisulla tulee kuitenkin turvata, että romanikielen opetukseen osallistuva oppilas ei jää pois tuntijaon mukaisilta tunneilta, millä turvataan se, että oppilas saa yhdenvertaisen oppimispolun muiden ikätovereidensa kanssa. Mikäli opetus sijoitettaisiin oppituntien ulkopuolelle koulupäivän jälkeen, se pidentäisi toki oppilaiden koulupäivää, veisi aikaa muiden oppiaineiden kotitehtäviltä ja vähentäisi oppilaiden vapaa-aikaa. Opetusjärjestelynä tämä tarkoittaisi valtakunnallisesti yhtenäisiä oppituntien aikoja tietyn tasoille opetusryhmille.

Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus on lisääntymässä nopeasti oppilaitoksissa. Romanitaustaiset oppilaat erottuvat tämän takia yhä vähemmän valtaväestöstä ja heidän kulttuurinsa huomioiminen oppilaitosten taholta vaatii perheiden aktiivista yhteydenpitoa kouluun ja lapsen opettajiin. Moninaisuudesta syntyvä rikkaus auttaa kouluja suvaitsevuuskasvatuksessa ja luo pohjaa ja vakautta tulevaisuuden yhteiskunnallemme. Koulujen mahdollisuudet huomioida jokaisen opiskelijan erilainen kieli- ja kulttuuritausta on kuitenkin rajallinen.

Helsinki 7.9.2022

Antti Ikonen
puheenjohtaja
Suomen Rehtorit ry